

ARHIVI IN INFORMATIKA ZA OBČANA

*Milan SELAN**

1. UVOD

Po kakšnih treh desetletjih intenzivnejše uporabe računalniške tehnologije v slovenskih podjetjih ter v državnih organih in organizacijah in po skoraj dveh desetletjih, odkar so začeli tudi v zasebno, družinsko okolje prodirati osebni računalniki, najprej Sinclairji in Commodorji, kasneje pa tudi pravi računalniki, lahko ugotovimo, da je računalniška pismenost poprečnega tolarskega državljana primerljiva s srednje ali manj razvitimi Euro državljani. Hiter razvoj, tako računalniške kot telekomunikacijske tehnologije (pri tem bom preskočil udarne pojme kot internet, intranet, še kakšno na novo odkrito omrežje, informacijsko družbo in še kaj, za kar se ponavadi porabi kar nekaj strani), je vzpostavil pogoje za neposredno povezovanje državljana ali občana z državo, državno administracijo, državnimi organizacijami ali občino. Državna administracija v svetu posveča prav temu odnosu precej časa in denarja, saj na vseh ravneh, od občinskega, pokrajinskega ali državnega ustanavlja različne službe (za stike z javnostjo, okenske službe), po terenu pa postavlja različne informacijske kioske. Namen vsega tega je po eni strani zmanjšati stroške administriranja, po drugi strani pa povečati zadovoljstvo državljana z državo.

V članku sem se osredotočil predvsem na uporabniški vidik, torej na odnos občana do arhiva, saj se kot laik na področju arhivov ne bi rad spuščal v razpravo z arhivskimi strokovnjaki. Ob strani sem pustil tudi neposredno računalniško povezavo občana z ZPIZ-om, občino, davkarijo, policijo, sodstvom in drugimi.¹

2. ARHIVI IN OBČANI

Večina občanov si verjetno arhive predstavlja podobno, kot si jih predstavljam sam. V velikih, zatemnjenih prostorih, zatrpanih z omarami, se police šibijo pod gorami zvezanega orumenelega papirja. Nekoliko naprednejši si v arhivu predstavljajo že kovinske omare na kolescih, ki jih lahko premikamo levo ali desno, stiskamo k drugim omaram in s tem ustvarjamo nove utesnjene prehode. Seveda le malokateri smrtnik, kljub pravici, ki jo uživa, lahko vstopi v posvečene prostore in začne z brskanjem po prav tako posvečenem arhivskem gradivu.

* *Milan SELAN, MEDIA DOC, Ljubljana.*

Glavna naloga arhivske stroke je, seveda, predvsem trajno ohranjevanje za slovenski narod pomembnega gradiva, vsako iskanje in prelaganje arhivskega gradiva pa le-temu vsaj nekoliko škoduje. Arhivarji zvečine govorijo in se ukvarjajo le z nosilci arhivskega gradiva, torej o kamnu, če začnem z Brižinskimi spomeniki, papirju, mikrofilmu, v novejšem času pa tudi o disketah, magnetofonskih in računalniških trakovih, optičnih diskih in še o kakšnem novejšem, predvsem računalniškem dosežku². Skrbi jih tudi, kako zagotoviti, da bodo priprave za branje teh najnovejših dosežkov delovale, da bomo tudi v prihodnosti lahko prebirali izvirne zapise, medtem ko za mikrofilm te bojazni ni, saj bomo vedno našli malo boljše povečevalno steklo.

Arhivarji seveda raziskujejo tudi odpornost nosilcev na svetlobo, vlago in zračni tlak, razpravljajo o uporabi različnih kemikalij, ki bi utegnile povečati trajnost nosilcev in se jezijo na neobstojnost faksimila in na kratkotrajno obstojnost magnetnih zapisov. Zaradi enostavnejšega dostopa do gradiva posvečajo veliko časa tudi prostoru ter razporeditvi omar in organizaciji arhivskega gradiva. Malo ali pa skoraj nič jih zanima vsebina, kaj sploh piše na nosilcih. Še nedavno tega jih je vsebina zanimala le toliko, da so se lahko odločili o tem, ali gradivo uvrstiti med arhivsko ali ga vreči raje v zabojnik z odpadnim materialom. Šele v devetdesetih letih, ko so se računalniški nosilci masovnega spomina močno pocenili, so tudi arhivarji začeli računalniško obdelovati podatke o fondih, zbirkah, ponekod pa tudi podrobneje, in s tem ustvarjati pogoje za neposredno preiskovanje podatkov o arhivskem gradivu. Govorimo o podatkih o arhivskem gradivu, ne pa o gradivu samem. Tu so arhivi še dokaj na začetku.

Arhivarji prepuščajo vsebino različnim strokovnjakom, kot zgodovinarjem, slavistom, etnologom, etimologom ...in drugim, po domače *firbcem*, ki pa jih bom raje imenoval z lepšim imenom, občanom. Kaj je tisto, kar utegne zanimati občana? Seveda bi marsikdo, če ne že vsakdo, rad lastnoročno prelistaval prve slovenske knjige, Trubarja, Bohoriča, ki pa so na srečo na varnem pod steklom. Na svojem vrtu bi verjetno kakšen teden, v zavist sosedov, preučeval tudi Brižinske spomenike. Morda bi ga tudi zanimalo, če je bil v preteklem obdobju vsaj malo zanimiv za UDBO. Če damo šalo na stran, v arhivu so prav gotovo stvari, zanimive za marsikaterega občana!

Ne glede na to, kdo je uporabnik arhivskega gradiva, gre sedaj, če pustimo ob strani, da imajo tudi naši arhivi že bolj ali manj dobro in popolno bazo podatkov o arhivskem fondu, skoraj izključno za listanje po izvirnih dokumentih. Prelistava se ga v čitalnicah in verjetno ga je prepovedano odnašati v službo ali domov. Z ustreznimi predpisi je to področje vsekakor dobro urejeno³. Vprašajmo se, kdo in zakaj mora preiskovati po *izvirnih* dokumentih? Kogar zanima vsebina, se vsekakor lahko zadovolji z dvojniki, drugi, ki so odgovorni za trajnost gradiva, kontrolirajo njegovo fizično stanje, ugotavljajo okvare ali gradivo restavrirajo, pa se seveda delu z izvirnikom ne morejo izogniti. To

pravzaprav niso uporabniki, ampak vzdrževalci in so v primerjavi s prvimi prav gotovo v manjšini.

Seveda še vedno ne moremo govoriti o informatiki za občana, če smo izvornike prenesli le na papir, mikrofilm ali na kakšen sodobnejši računalniški nosilec masovnega spomina. Tudi dvojniki so še vedno shranjeni le na enem mestu in za občana bolj ali manj nedostopni. Le malokateri se bo zaradi »firbca« ali pa tudi iz potrebe vozil iz Kopra v Maribor ali iz Murske Sobote v Ljubljano. O informatiki za občana lahko govorimo šele tedaj, ko mu bodo informacije dosegljive vsaj v njegovi občini, če že ne kar doma.

3. INFORMATIKA ZA OBČANA

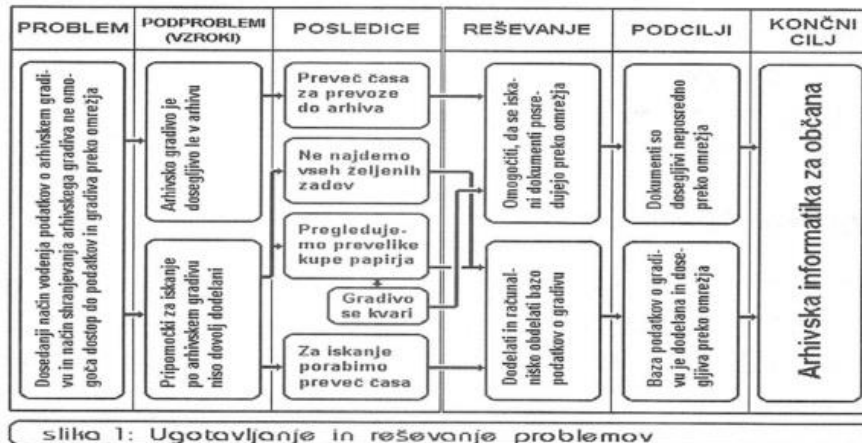
Kaj pravzaprav je informatika za občana. Poskušajmo na zastavljeno vprašanje odgovoriti z morda ne najbolj posrečenim primerom. Pred kakimi desetimi leti smo si tudi na naši TV lahko ogledali nadaljevanko Korenine, v kateri ameriški črnci iščejo svoje korenine na drugi strani Atlantika. Od takrat se je tudi pri nas povečalo zanimanje po risanju lastnega rodbinskega drevesa. Časovno bližje podatke poznamo, nekoliko bolj oddaljene pa smo hitro izčrpali iz občinskih matičnih knjig, zato se moramo po starejše podatke odpraviti kar v župnije. Najprej se moramo z župnikom dogovoriti za sestanek, najenostavneje bo takoj po maši, se morda odpraviti v najbolj oddaljen kraj, odposlušati mašo in se šele po njej lotiti iskanja. Če se naši predniki niso preveč selili, bo šlo še kar hitro, sicer pa bomo hitro obredli pol Slovenije, ali bolje, ranjke Avstrije. Nezakonski otroci so (morda samo) v tem primeru na boljšem.

Če risanje družinskega debla opredelimo kot problem (seveda je sestavljen iz več podproblemov, časovnih, prostorskih, poizvedovalnih ...), se reševanja lotimo kar z informacijskim inženiringom⁴. Opredelimo končni cilj, po potrebi tudi podcilje ter naloge oziroma poti za doseg končnega cilja. Če končni cilj opišemo nekoliko bolj cankarjevsko, si lahko risanje debla predstavljamo takole: ob skodelici dišeče kave, v tišini noči, ko nas ne moti več divjanje otrok in godrnjanje žene, ker smo se zrasli z internetom, s tipkanjem in klikanjem, z miško odkrijemo najprej svoje rojstne podatke in podatke o svojih starših, iz podatkov o rojstvu staršev ugotovimo podatke o starih starših in tako lepo nazaj do Adama in Eve (podcilj). Če želimo na zaslon priklicati tudi rojstni ali poročni list ali kak drug dokument, postavimo kazalec na določeno mesto in kliknemo, dokument pa lahko tudi izpišemo (končni cilj, možnost, ne pa nujnost). Ker gre za osebne podatke, se moramo pred začetkom iskanja računalniku še predstaviti.

Pojem *informatika za občana* lahko torej na kratko definiramo kot tisto stopnjo računalniške obdelave in predelave izvornih dokumentov in podatkov, ki občanu omogočajo

- preiskovanje po bazah podatkov o lastnih in javnih dokumentih ter
- vpogled v lastne in v javnodostopne dokumente

prek interneta, kakšnega drugega javnega omrežja ali s pomočjo informacijskih kioskov⁵.

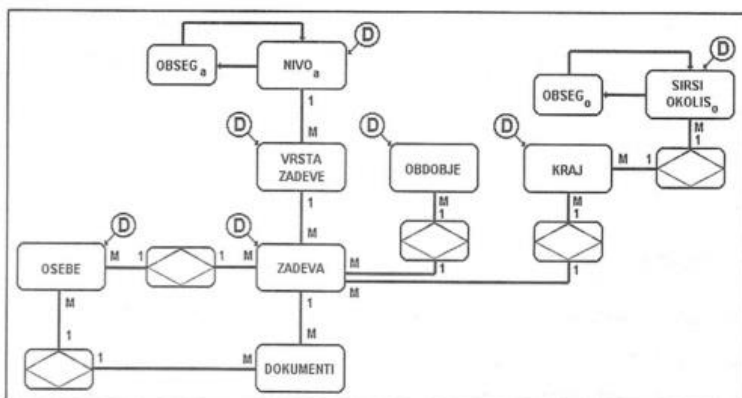
Arhivska informatika se seveda nanaša le na arhivsko gradivo.

4. INFORMACIJSKO OKOLJE

Informacijsko okolje bom opredelil kot povezavo informacijske tehnologije (programi, računalniki, omrežje, kadri s področja informatike) z bazami podatkov in (dvojniki) dokumentov, dosegljivih v neposrednem dostopu. O informacijski tehnologiji le toliko, da potrebujemo na javno omrežje priključene zmogljive računalnike z velikimi zmogljivostmi na hitro dostopnih nosilcih masovnega spomina (trdi diski) za baze podatkov in z možnostjo prenosa dokumentov v omrežje s počasnejših nosilcev masovnega spomina (optični diski, MF) in z izvornih dokumentov.

4.1. Baza podatkov o arhivskem gradivu

Za uspešno iskanje dokumentov vsekakor potrebujemo dovolj podrobno razdelano bazo podatkov o arhivskem gradivu⁶ (zadeve, dokumenti).

slika 2: Poenostavljen hierarhični model baze podatkov o arhivskem gradivu

Od števila iskalnih parametrov (atributov) in popolnosti obdelave zavisi hitrost iskanja in popolnost zadetkov. Občan bo najpogosteje povpraševal po vrsti dokumenta, obdobju (leto), avtorju oziroma lastniku dokumenta, lokaciji (kraj, pokrajina,...), zadevi (tema),

po prostem opisu (?) in pojmi (geslih). Če pogledamo v bazo podatkov Pokrajinskega arhiva Maribor, arhiva, ki se z računalniško obdelavo podatkov o arhivskem gradivu v Sloveniji ukvarja najdlje in ki je na tem področju verjetno tudi največ dosegel, lahko ugotovimo, da je baza podatkov z vidika informatike za občana premalo poglobljena. Ustavi se na ravni zbirke (fonda) oziroma popisa zadev⁷, ne pa na ravni zadeve. Zelo težko bi iz primera⁷ našli npr. oporoko našega prednika, če natančno ne poznamo popisa zadev, v katerem je shranjena. Ker so iskalni parametri kazalec na dokumente, bi v primeru, da bi bili dokumenti preneseni na optične ali trde diske, prelistavali kar lepo število (16) tekočih metrov dokumentov (kakšnih 100.000 izračunano na prst, na srečo je bil včasih papir debelejši). Kdor je že kdaj koli uporabljal internet, dobro ve, do bi bilo tako prelistavanje smrt za nas ali za našo denarnico.

Za uspešno iskanje arhivskih dokumentov bi morala biti baza podatkov obdelana na ravni zadeve ali celo na ravni posameznega dokumenta. V danem primeru⁷ bi moral biti celoten popis zadev razdeljen najprej na posamezne vrste zadev, nato pa na zadeve s popisom dokumentov v zadevi. Vedeti moramo namreč, da je računalniško združevanje zadev na višje ravni zelo enostavno, računalniško razdruževanje višjih ravni na nižje pa je nemogoče.

Seveda je pomembno tako število podatkov kot vrsta podatkov (atributi), ki se vodijo o posamezni zadevi. Tako število kot vrsta je odvisna od vsebine, ki jo posamezni arhiv hrani. Na najnižji ravni so morda pomembni še trije (novi) podatki. Podatek o število strani je pomemben, ko se odločamo dokumente prikazati na zaslonu, jih izpisati sami ali naročiti njihov izpis, oznaka takojšnje dosegljivosti dokumenta nam pove, ali lahko dobimo dokument na zaslon takoj ali ga je potrebno šele naročiti, podatek zaupnost pa je za dokumente, ki morebiti imajo takšno ali drugačno zaupnost.

V skoraj vseh državnih organih in drugih glavnih polnilcih arhivov⁸ se že sedaj vodijo zadeve pretežno računalniško, tako da so na voljo vsi potrebni podatki⁹. Marsikje vhodne dokumente tudi že skenirajo, tako da so zadeve v celoti

shranjene na računalniških nosilcih masovnega spomina bodisi v obliki besedila (lastni dokumenti) bodisi kot slika (vhodni dokumenti). Zaradi zahteve arhivov se podatki o zadevah ob predaji gradiva v arhiv po nepotrebnem združujejo v podatke o popisu zadev¹⁰.

4.2. Baza arhivskih dokumentov

Pod bazo dokumentov pojmem dokumente, prenesene na računalniške nosilce masovnega spomina z neposrednim dostopom (trdi in optični diski), pa tudi ustrezno obdelane in samodejno krmiljene mikrofilmske trakove. Od arhivov je iluzorno pričakovati, da bi v bazo prenesli vse dokumente, popoln prenos pa je tudi nesmislen. Verjetnost povpraševanja po prav določenem dokumentu oziroma zadevi je glede na število dokumentov v arhivu zamemarljivo majhna¹¹. Verjetno je v bazo dokumentov smiselno prenesti

- dokumente, ki jim zaradi fizičnega stanja grozi, da bodo propadli,
- prve natise knjig in pomembnih listin,
- dokumente, ki so že v elektronski obliki ali na ustreznih MF filmih,
- dokumente, ki so v določenem trenutku pomembni za večje število uporabnikov, in
- še nekatere druge dokumente, ugotovljene v analizi o uporabnosti arhivskega gradiva.

V bazo bi lahko prenesli tudi dokumente, ki so jih posamezni povpraševalci zahtevali z elektronsko pošto, saj so bili že tako ali tako skenirani.

5. PREISKOVANJE BAZE PODATKOV IN PRIKAZ DOKUMENTOV

Z vzpostavitvijo baze podatkov o arhivskem gradivu bo povsem odpadel fizični stik povpraševalca z arhivskim gradivom tudi v primeru, če bo povpraševalec, pa naj gre ali za občana ali za pooblaščenega raziskovalca vsebine. S podrobno razdelano bazo podatkov odpade tudi potreba po prelistavanju ogromnih količin dokumentov.

5.1. Dostop do baz z internetom ali informacijskimi kioski

Kljub nedodelani prihodnosti Interneta je Internet trenutno najprimernješa povezava arhiva z uporabnikom. Vendar vsi občani niso in tudi ne bodo priključeni na internet, zato npr. po Italiji postavljajo informacijske kioske. Kioski so posebni zasloni, stalno povezani z Internetom ali s kakšnim drugim omrežjem. Nekatera italijanska mesta imajo razvita lastna omrežja, namenjena pa so predvsem občinskim zadevam (turistične informacije, GIS, izdaja osebnih dokumentov itd.). Pri nas so znani predvsem t.i. turistični informacijski kioski.

Tudi ti kioski so enaki ali celo isti. Informacije lahko pretežno iščemo le s pritiskanjem prsta po zaslonu. Iskanje informacij prek kioskov je enostavno in zanj ni potrebno kakega posebnega znanja (seveda, brati pa že morate znati), medtem ko je brskanje po svetovnem spletu (WWW) malce zahtevnejše in je zanj potrebno znati delati z ustreznimi programi (Netscape, Navigator ...).

5.2. Predstavitev (login)

Z začetnim iskanjem smo prišli ali pa tudi ne, do zelenih podatkov o dokumentih. Ker smo že ugotovili, da vseh dokumentov ni smiselno držati v neposrednem dostopu, bo potrebno dokumente, ki jih želimo videti, naročiti v ustreznem arhivu. Vsako naročilo pa arhivu povzroči določene nove stroške (material, oprema), zahteva pa tudi več dela (morda bo potrebno zaposliti več delavcev). Da bi se izognili nepotrebni stroškom, nepotrebni naročilom, ne glede na to, ali se storitev zaračuna ali ne, se mora uporabnik pred naročilom predstaviti. Po ameriški zakonodaji se pri delu prek interneta lahko predstavite z veljavno kreditno oziroma bančno kartico, podobno pa je tudi v Italiji. Za predstavitev pri iskanju informacij prek kioska v Italiji načrtujejo predvsem uporabo osebne izkaznice. Seveda mora imeti izkaznica magnetni zapis ali pa magnetni chip, lastnik pa posebno skrivno kodo. Za Slovenijo lahko le žalostno ugotovimo, da smo zamudili idealno priložnost. Po desetletju tuhtanja smo namreč *rodili* novo osebno izkaznico, primernejšo za kameno kot za elektronsko dobo. Za predstavitev računalniku (bolje arhivu) bodo pri nas verjetno primerne le bančne oziroma kreditne kartice, saj osebna izkaznica nima potrebnega magnetnega zapisa.

6. ZARAČUNAVANJE STORITEV

Novi Zakon o arhivskem gradivu in arhivih v svojem 38. členu nalaga ministru, pristojnemu za kulturo, da izda tarifni pravilnik za uporabo arhivskega gradiva. Priznati si moramo, da v sedanjih razmerah arhivarji nimajo kakega pretiranega dodatnega dela s povpraševalci po arhivskem gradivu. V čitalnico morajo dnevno prinesiti le nekaj zabojev in po nekaj deset večjih svežnjev papirja, količina pa je običajno za posameznega povpraševalca tudi omejena, tako da tudi tarifni pravilnik nima pravega pomena (seveda v primeru, da ta sploh obstaja). Z neposrednim računalniškim dostopom do baz podatkov pa se bo povečalo število povpraševalcev, a ne več po zabojih, ampak le po posameznih zadevah ali dokumentih. Za zahteve prek interneta bodo morali zaposleni v arhivu vse liste (papir, MF) iz zahtevane zadeve skenirati, jih združiti v e-pošto in jih odposlati, za zahteve preko informacijskih kioskov pa bodo morali vse zahtevane liste prekopirati (papir, MF) ali izpisati na papir (elektronski dokumenti in skenirane slike) in odposlati z navadno pošto.

Kako oblikovati ceno take arhivske storitve bo moralo biti ustrezno pravno urejeno, na spremembo ustrezne zakonodaje pa lahko vplivajo zgolj arhivi. Najenostavneje se cena oblikuje po številu poslanih strani, dokumentov ali zadev. Uporabnik bo seveda moral biti obveščen o znesku, ki ga bo dolžan plačati pred dokončno potrditvijo naročila. Tudi način plačila bi bilo morda smiselno urediti zakonsko. Najenostavneje je račun obesiti kar na plačilno kartico, s katero se je uporabnik prijavil. Ob morebitni spremembi osebne izkaznice bi lahko plačilo obesili tudi na davčno številko, občan pa bi storitev plačal ob plačilu davka.

7. SKLEP

O smiselnosti, o stroških in času, potrebnem za gradnjo baze, o podatkih za opis posameznih zadev in še o marsičem tu nisem razpravljajal. To prepuščam arhivom. Arhivska informatika za občana je le možnost, ki jo ponuja sodobna informacijska tehnologija in je del neke skupne informatike za občana, ki mu bo v prihodnje omogočala izpisati potrebne osebne dokumente kar na ulici (poročni list, potrdilo o državljanstvu, zemljiškoknjižni izpisek ipd.), si ogledati pogoje za upokojitev, preveriti, koliko mu je davkarija v tekočem letu že zaračunala, ugotoviti, kje je najbližji zdravnik, ko smo kje na izletu, in še marsikaj. V tretjem tisočletju!

OPOMBE IN UPORABLJENA LITERATURA

- ¹ V Italiji, trenutno mi je stanje tam bolj znano, sta vodilni podjetji za programe in svetovanje s tega področja Formula Spa s svojim programom WinCity in Italdata Spa z različnimi programi in informacijskimi kioski. Kako daleč so posamezne pokrajine, regije in mesta, pa si lahko ogledamo na italijanskih strežnikih. Nekaj zanimivejših: www.ctonline.it (Citta' di Cataia), www.comune.prato.it (Comune di Prato), www.comune.perugia.it (Comune di Perugia), www.comune.siena.it (Comune di Siena), www.provincia.bologna.it (Provincia di Bologna), www.regione.liguria.it (Regione di Liguria) ali po izboru Italijanov najpopularnejša www.comune.venezia.it (Comune di Venezia). Verjetno boste kmalu ugotovili, da so kljub velikim sredstvom, ki jih vlagajo v razvoj informatike in dobro pripravljenih izhodšč, ostane še precej daleč od informatike za občana. Podrobneje pa si njihove načrte lahko pogledate v zborniku FORUM P.A. '98, 9. mostra convegno dei servizi ai cittadini ed alle imprese, Roma, 5-8. Maggio 1998.
- ² KLASINC, dr. P. P., Nove tehnologije in novi nosilci informacij in uporaba arhivskega gradiva, Sodobni arhivi, XX. posvetovanje o strokovnih in tehničnih vprašanjih, str. 124-134, Radenci, april 1998.
- ³ V Pravilniku za uporabo Zgodovinskega arhiva Evropske skupnosti so med drugim opredeljeni upravičenci in način njihove predstavitve, prostor, čas, letna količina dvojnikov (300 listov), iskani pripomočki idr. (glej: www.arc.iue.it -> Rules for using the Historical archives of the European Communities in Florence, 1995).
- ⁴ GRIČAR, J., PISKAR, S., Sistemski inženiring, Ljubljana: ZOP, Zavod za organizacijo poslovanja, Kranj: Moderna organizacija, 1988.
- ⁵ Če je *Arhivska informatika za občana* končen cilj, si lahko poti za dosego tega cilja poenostavljeno narišemo tudi v tabeli (slika 1).
- ⁶ Na sliki 2 je predstavljen poenostavljeni hierarhični model baze podatkov o arhivskem gradivu.

- 5 **OBČINA LJUTOMER, LJUTOMER**; ohranjeno gradivo: 1535 - 1874, količina: 16 tm. Privilegiji 1360-1856, seznam hiš in tržanov 1646-1846, vložni, opravljeni in dostavni protokoli 1781-1866, gradbeni spisi 1678-1866, saniteta 1678-1866, obrti 1665-1856, meščanski špital 1682-1856, ženitna pisma 1592-1836, oporoke 1542-1833, zadeve: zapuščinske 1578-1844, cerkvene 1556-1838, šolske 1690-1865, vojaške 1662-1868 (glej: www.pokarh-mb.si/pamb.html -> Database).
- 8 Arhivsko in dokumentarno gradivo, nastalo pri delu državnih organov, izvajalcev javnih pooblastil in javnih služb, ki jih zagotavljajo država, in pri delu Banke Slovenije ter državnih in javnih skladov, agencij in podobnih pravnih oseb, ki delujejo za območje cele države, v celoti vodi Arhiv Republike Slovenije (glej: www.sigov.si/cgi-bin/spl/ars/1.htm, -> predstavitev ali Zakon o arhivskem gradivu in arhivih (Uradni list RS, št. 20-1140/97 z dne 10.4.1997).
- 9 Podatke, ki se vodijo o posamezni zadevi, predpisujeta Uredba o pisarnškem poslovanju in o dolžnostih državnih upravnih organov do dokumentarnega gradiva, Uradni list RS, št. 72/94, in Uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o pisarnškem poslovanju in o dolžnostih državnih upravnih organov do dokumentarnega gradiva, Uradni list RS, št. 82/94. Obrazloženi in opredeljeni so tudi pojmi, kot npr. spis, zadeva ali dosje.
- 10 SELAN, M., Prilagoditev informacijskega sistema za spremljanje dela Sekretariata Izvišnega sveta Republike Slovenije potrebam Arhiva Republike Slovenije, Sodobni arhivi, XIII. posvetovanje o strokovnih in tehničnih vprašanjih, str. 93-95, Radenci 1991.
- 11 Iz predstavitve Arhivov Jugoslavije (glej: www.gov.yu/arhiv) je razvidno, da je od leta 1958, odkar je bilo arhivsko gradivo odprto javnosti, iskalo podatke po arhivskem gradivu 6.500 raziskovalcev ali poprečno 162 na leto. Seveda se bo povpraševanje po arhivskem gradivu močno povečalo, ko bo to dostopno prek omrežja.

SUMMARY

ARCHIVES AND INFORMATICS FOR CITIZENS

The contemporary information technology gives to the citizen the possibility to get the information directly at home, and, in that regard, also data obtainable from the archives. We can speak about the archives' informatics at the service of the citizen (IC), when the citizen can, on his own, search through the archive material and read the documents in question on the screen through Internet, any other public net or through the information cameras, when the citizen can write them out by himself or with the help of the computer, make the data be written out in the Archives Office. Though the Archives Offices are usually well equipped (with the computers), their document basis on the archives material does not correspond to the IC requirements. Speaking about the IC, the Archives will have to elaborate and integrate the research data base on the material and integrate the computer equipment, in order to render it capable to transfer the data and documents through the net (linking, scanners). As new services are in question, adequate legislative measures in regard of the payment of some services should also be adopted. As from the point of view of the services' cost and the (personal, private) information protection, the citizens' login is also important.

